

Checklist kwaliteit

*De wettelijke kwaliteitseisen in de dagopvang en bso
in kaart gebracht voor ouders en oc's*

2019

In de kinderopvang worden eisen gesteld aan de kwaliteit. Waaraan de kinderopvang minimaal moet voldoen is vastgelegd in wetgeving. De GGD toetst, in opdracht van de gemeente, of kinderopvangorganisaties voldoen aan deze minimale kwaliteitseisen.

Sinds januari 2018 gelden er een aantal nieuwe kwaliteitseisen in de dagopvang en bso als gevolg van de Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang (IKK). Per januari 2019 gelden er nog een aantal nieuwe kwaliteitseisen voor de dagopvang en bso. Sommige wijzigingen kennen een 'ingroeimodel' waardoor er tot 2023 de tijd is om (volledig) aan deze eis te voldoen. Om deze reden heeft BOinK deze 'Checklist Kwaliteit' ontwikkeld. Wij willen ouders en oudercommissies op zo'n eenvoudig mogelijke manier laten zien aan welke kwaliteitseisen kinderopvangorganisaties moeten voldoen.

NB. Niet alle eisen in deze checklist zijn nieuw. Sommige eisen betreffen al langer geldende wetgeving en sommige zijn als gevolg van IKK aangepast of uitgewerkt. Als dit laatste het geval is wordt dat expliciet genoemd.

IKK in het kort

De Wet IKK heeft als doel de kwaliteit en de toegankelijkheid van de kinderopvang te verbeteren en is gebaseerd op het akkoord dat minister Asscher van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Brancheorganisatie Kinderopvang, Sociaal Werk Nederland, FNV Zorg en Welzijn, CNV Zorg en Welzijn en BOinK in 2016 met elkaar gesloten hebben. In een later stadium hebben ook de Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang en Stichting Voor Werkende Ouders zich aangesloten bij dit akkoord.

De kwaliteitseisen binnen de Wet IKK zijn gebaseerd op vier pijlers:

1. De ontwikkeling van het kind centraal
2. Veiligheid en gezondheid
3. Stabiliteit en pedagogisch maatwerk
4. Kinderopvang is een vak

Deze Checklist gaat in op iedere pijler en de minimale kwaliteitseisen die hiermee samenhangen. Deze is bedoeld voor ouders en oudercommissies die hierover meer willen weten.

Checklist kwaliteitseisen

Hieronder vindt u een overzicht van alle kwaliteitseisen waaraan de opvang moet voldoen. Op de volgende pagina's vindt u per onderdeel een uitgebreide uitleg.

Geldende eisen (sinds 2005)

	<i>Toelichting op pagina</i>
☐ De pedagogische doelen zijn vertaald naar hoe te handelen in de praktijk (opgenomen in een pedagogisch werkplan)	4
☐ Er is een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling waarin de meldplicht en het afwegingskader zijn opgenomen (afwegingskader is vanaf 2019 verplicht)	8
☐ Ieder kind heeft een vaste stamgroep (dagopvang) / basisgroep (bso)	12
☐ De ruimtes zijn toegankelijk, veilig en passend ingericht in overeenstemming met de leeftijd van de kinderen	12
☐ Er is minimaal 3,5 m ² binnenruimte per kind	12
☐ Voor kinderen tot anderhalf jaar is er een aparte slaapruiimte	12
☐ Er is minimaal 3 m ² buitenruimte per kind aangrenzend aan het gebouw voor dagopvang en bij voorkeur aangrenzend voor bso en anders gelegen in de directe nabijheid	12

Gewijzigde eisen als gevolg van IKK

☐ De pedagogische doelen uit de Wet kinderopvang zijn in het pedagogisch beleidsplan opgenomen	4
☐ Er is een up to date veiligheids- en gezondheidsbeleid	7
☐ Van alle kinderen van nul jaar is er dagelijks minimaal een van de twee vaste gezichten werkzaam op de groep. Van kinderen van één jaar en ouder is er dagelijks minimaal één van de drie vaste gezichten werkzaam op de groep	10
☐ De drie uursregeling (dagopvang en gedurende vakantieweken bso) en half-uursregeling (bso in schoolweken) zijn uitgewerkt in het pedagogisch beleidsplan en met de ouders gecommuniceerd	10
☐ Er wordt voldaan aan de beroepskracht-kindratio (bkr). Let op: vanaf 1 januari 2019 geldt aan andere bkr in zowel de dagopvang als de bso	11
☐ Beperkte inzet van beroepskrachten in opleiding / stagiaires	14

IKK-eisen/nieuwe eisen (IKK maatregelen)

☐ Ieder kind heeft een mentor en alle ouders weten wie de mentor van zijn/haar kind is	6
☐ Er is vastgelegd hoe de overdracht naar de basisschool en bso plaatsvindt	6
☐ Er is altijd iemand aanwezig die in het bezit is van een geldig EHBO-certificaat	9
☐ Vanaf 2019: er is een pedagogisch beleidsmedewerker die voldoende uur wordt ingezet en over de juiste opleiding beschikt	13
☐ Ingroei tot 2023: alle beroepskrachten hebben minimaal een mondelinge taalvaardigheid van 3F of B2	14
☐ Vrijwilligers worden niet formatief ingezet	14
☐ Ingroei tot 2023: er is een opleidingsplan voor alle beroepskrachten	14
☐ Ingroei tot 2023: beroepskrachten die met baby's werken zijn specifiek geschoold	14

1. De ontwikkeling van het kind centraal

In de kinderopvang moet de ontwikkeling van kinderen centraal staan. Kinderen worden er gestimuleerd in hun ontwikkeling en er wordt ook gesignaleerd en bijgestuurd waar nodig. Dit wordt mede bereikt door verantwoorde kinderopvang te bieden, het mentorschap en een 'warme' overdracht wanneer het kind van de dagopvang naar het basisonderwijs gaat.

Verantwoorde kinderopvang

In de Wet kinderopvang is vastgelegd dat er verantwoorde kinderopvang moet worden geboden. Er gelden vier centrale pedagogische doelen en deze worden concreet gemaakt in het pedagogisch beleid.

Deze vier centrale pedagogische doelen in de kinderopvang gelden al sinds 2005:

- het bieden van emotionele veiligheid;
- het bevorderen van de persoonlijke competentie;
- het bevorderen van de sociale competentie;
- het bevorderen van de morele competentie, de overdracht van normen en waarden.

De uitwerking van de pedagogische doelen (zie kader hieronder) verduidelijkt wat precies wordt verstaan onder verantwoorde kinderopvang.

Wat staat er in de wet over verantwoorde kinderopvang?

Wet kinderopvang 1.49 lid 1

“Een houder van een kindercentrum biedt verantwoorde kinderopvang, waaronder wordt verstaan het in een veilige en gezonde omgeving bieden van emotionele veiligheid aan kinderen, het bevorderen van de persoonlijke en sociale competentie van kinderen en de socialisatie van kinderen door overdracht van algemeen aanvaarde waarden en normen.”

Besluit kwaliteit kinderopvang, artikel 2 (dagopvang) en 11 (bso)

“In het kader van het bieden van verantwoorde kinderopvang, draagt de kinderopvangondernemer er in ieder geval zorg voor dat, rekening houdend met de ontwikkelingsfase waarin kinderen zich bevinden:

- op een sensitieve en responsieve manier met kinderen wordt omgegaan, respect voor de autonomie van kinderen wordt getoond en grenzen worden gesteld aan en structuur wordt geboden voor het gedrag van kinderen, zodat kinderen zich emotioneel veilig en geborgen kunnen voelen;
- kinderen spelenderwijs worden uitgedaagd in de ontwikkeling van hun motorische vaardigheden, cognitieve vaardigheden, taalvaardigheden en creatieve vaardigheden, teneinde kinderen in staat te stellen steeds zelfstandiger te functioneren in een veranderende omgeving;
- kinderen worden begeleid in hun interacties, waarbij hen spelenderwijs sociale kennis en vaardigheden worden bijgebracht, teneinde kinderen in staat te stellen steeds zelfstandiger relaties met anderen op te bouwen en te onderhouden, en
- kinderen worden gestimuleerd om op een open manier kennis te maken met de algemeen aanvaarde waarden en normen in de samenleving met het oog op een respectvolle omgang met anderen en een actieve participatie in de maatschappij.”

Op basis van deze verduidelijking kunnen houders hun pedagogisch beleid opstellen. De oudercommissie¹ heeft hier vervolgens adviesrecht op.

TIP! Zorg dat de oudercommissie in zo'n vroeg mogelijk stadium betrokken is bij een aanpassing in het pedagogisch beleid. Op deze manier wordt het uitoefenen van het adviesrecht slechts een sluitstuk en kunnen er in dit proces geen verrassingen meer ontstaan. Lees meer over (adviseren over) het pedagogisch beleid in de [brochure Pedagogische kwaliteit, de hierbij behorende brochure Opendeurenbeleid en de brochure de Oudercommissie en de Pedagogische Kwaliteit van BOinK](#).

Het pedagogisch beleid beschrijft concreet hoe de bovenstaande aspecten van verantwoorde kinderopvang worden ingevuld. Daarnaast gelden er verschillende andere eisen aan het pedagogisch beleid, zoals een beschrijving van het wenbeleid, de maximale omvang en leef-

Welke eisen stelt de wet aan het pedagogisch beleid?

Besluit kwaliteit kinderopvang, artikel 3

- Elk kindercentrum beschikt over een pedagogisch beleidsplan. De houder draagt er zorg voor dat er in de dagopvang conform het pedagogisch beleidsplan wordt gehandeld.
- Een pedagogisch beleidsplan bevat ten minste een concrete beschrijving van:
  - de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de aspecten van verantwoorde dagopvang, bedoeld in artikel 2;
  - de wijze waarop de ontwikkeling van het kind wordt gevolgd en gestimuleerd en daarbij naar een doorlopende ontwikkellijn met het basisonderwijs en de buitenschoolse opvang wordt gestreefd, waarbij in ieder geval wordt ingegaan op de wijze waarop:
    - met toestemming van de ouders kennis over de ontwikkeling van het kind wordt overgedragen aan de school bij de overgang van het kind naar het basisonderwijs en aan de buitenschoolse opvang bij de overgang van het kind naar de buitenschoolse opvang, en
    - bijzonderheden in de ontwikkeling van het kind of problemen worden gesignaleerd en ouders worden doorverwezen naar passende instanties voor verdere ondersteuning;
  - de wijze waarop de mentor, bedoeld in artikel 9, elfde lid, de verkregen informatie over de ontwikkeling van het kind periodiek met de ouders bespreekt en de wijze waarop aan de ouders en het kind bekend wordt gemaakt welke beroepskracht de mentor is van het kind;
  - de werkwijze, maximale omvang en leeftijdsopbouw van de stamgroepen, en
  - de wijze waarop kinderen kunnen wennen aan een nieuwe stamgroep waarin zij zullen worden opgevangen.
- Indien van toepassing bevat het pedagogisch beleidsplan, in aanvulling op het tweede lid, tevens een concrete beschrijving van:
  - de tijden waarop, met inachtneming van artikel 7, vierde lid, kan worden afgeweken van artikel 7, tweede lid, alsmede de tijden waarop in ieder geval niet daarvan wordt afgeweken en derhalve wordt voldaan aan artikel 7, tweede lid;
  - de aard en de organisatie van de activiteiten waarbij kinderen de stamgroep of de stamgroepruimte kunnen verlaten;
  - het beleid ten aanzien van het gebruik kunnen maken van dagopvang gedurende extra dagdelen, en
  - de taken die beroepskrachten in opleiding, stagiairs en vrijwilligers in de dagopvang kunnen uitvoeren en de wijze waarop zij hierbij worden begeleid.
- De houder informeert de ouders nadrukkelijk over de tijden, bedoeld in het derde lid, onder a.”

¹ Lees [hier](#) meer informatie indien er geen oudercommissie actief is.

tijdsopbouw van de groepen, het mentorschap, etc. (zie onderstaand kader voor alle eisen). In de praktijk moet worden gehandeld zoals in het pedagogisch beleidsplan beschreven is. Bij de invulling van het pedagogisch beleid wordt rekening gehouden met de ontwikkelingsfasen van de kinderen. Het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen verloopt immers anders bij baby's dan bij peuters of bso-kinderen. In de kinderopvang worden geen ontwikkelingsdoelen gesteld, maar er worden inspanningen geleverd om ontwikkeling van kinderen te stimuleren.

✓ **Mentorschap**

Aan ieder kind wordt een mentor toegewezen. De mentor is een beroepskracht die werkt op de groep van het kind. De mentor is het aanspreekpunt voor de ouders om de ontwikkeling en het welbevinden van het kind te bespreken. In de buitenschoolse opvang is de mentor ook het aanspreekpunt voor het kind zelf.

In de dagopvang wordt de ontwikkeling en het welbevinden van kinderen periodiek door de mentor besproken met de ouders. In de buitenschoolse opvang gebeurt dit op verzoek van de ouders of het kind. Om de ontwikkeling van het kind te kunnen volgen, moet de mentor het kind goed kennen. Daarom is de mentor direct betrokken bij de opvang en ontwikkeling van het kind. De mentor is één van de beroepskrachten van de stam- of basisgroep waarin het kind geplaatst is. De ouders worden op de hoogte gebracht wie de mentor van hun kind is. In sommige gevallen vervult de mentor ook een rol in het contact met andere (zorg)professionals. Hiervoor is uiteraard toestemming noodzakelijk van de ouders. Door het volgen van de ontwikkeling van het kind sluiten de beroepskrachten aan op de individuele behoeften van een kind. Ook kan er door te overleggen met ouders worden afgestemd hoe aan de behoeften van het kind binnen de groep tegemoet kan worden gekomen. Mede door de inzet van een mentor kunnen belangrijke ontwikkelstappen worden gevolgd en mogelijke achterstanden of juist een snellere ontwikkeling worden gesignaleerd en kan hier goed op worden ingesprongen.

✓ **Overdracht naar de basisschool**

Een goede overdracht van het kind naar de basisschool is belangrijk. Zo kunnen kinderen een goede start maken op de basisschool en draagt dit bij aan een 'doorgaande lijn'.

De ontwikkeling van kinderen wordt in de kinderopvang, zoals hierboven geschetst, gevolgd en gestimuleerd. Bij kinderen die van de dagopvang naar de basisschool (en de bso) gaan, wordt ook informatie overgedragen over de ontwikkeling van het kind. Hiervoor moeten ouders uiteraard wel schriftelijk toestemming hebben gegeven. De informatie kan bijdragen aan een doorgaande lijn in de ontwikkeling van een kind ook nadat hij/zij de dagopvang verlaat. In deze infographic (<https://www.veranderingenkinderopvang.nl/ikk/ikk-voor-ondernemers/de-ontwikkeling-van-het-kind-centraal/overdracht-naar-de-basisschool-nieuw>) van de Rijksoverheid staat meer informatie over de overdracht naar de basisschool.

2. Veiligheid en gezondheid

De kinderopvang moet een veilige en gezonde omgeving zijn voor kinderen. Het uitgangspunt in de wetgeving is dat kinderen tegen grote risico's moeten worden beschermd en ze moeten leren omgaan met kleine risico's. Kinderopvangorganisaties moeten om deze reden beschikken over een veiligheids- en gezondheidsbeleid en op ieder kindercentrum moet tijdens de opvang een volwassene aanwezig zijn met een kinder EHBO-certificaat.

✓ **Veiligheids- en gezondheidsbeleid**

Kinderopvangorganisaties moeten een veiligheids- en gezondheidsbeleid hebben dat past bij de activiteiten, de locatie en de inrichting van de kinderopvang. Het is van belang dat dit beleid te allen tijde up to date is. Ouders moeten dit beleid kunnen inzien.

Er wordt niet voorgeschreven welke risico's moeten worden beschreven in het veiligheids- en gezondheidsbeleid. Het beleid moet passen bij de praktijk van de opvang en dit kan per locatie sterk verschillen. Bijvoorbeeld: een locatie vlakbij het water of een locatie in een oud pand in de binnenstad kennen beide een andere praktijk en andere risico's op het gebied van veiligheid en gezondheid.

Het veiligheids- en gezondheidsbeleid moet actueel zijn. Wanneer een nieuwe locatie opent moet deze direct een veiligheids- en gezondheidsbeleid hebben en binnen drie maanden na opening moet dit worden geactualiseerd. Als er daarna op de locatie een wijziging plaatsvindt (bijvoorbeeld als gevolg van een verbouwing) die gevolgen heeft voor de veiligheid en gezondheid dan dient het beleid te worden aangepast naar de op dat moment geldende praktijk. Ook als er incident is kan het betekenen dat het nodig is om nieuwe afspraken over te maken over hoe met bepaalde situaties wordt omgegaan. Het beleid zal hier ook op aangepast moeten worden om actueel te zijn en blijven.

In het veiligheids- en gezondheidsbeleid moet in ieder geval zijn opgenomen:

- De voornaamste risico's met grote gevolgen voor de veiligheid dan wel gezondheid van de kinderen.
- Hoe het beleid, samen met de beroepskrachten, een continu proces is van opstellen, implementeren, evalueren en actualiseren.
- Hoe het risico op grensoverschrijdend gedrag door beroepskrachten, beroepskrachten in opleiding, stagiairs, vrijwilligers, overige aanwezige volwassenen en kinderen zoveel mogelijk wordt beperkt. Onder grensoverschrijdend gedrag vallen zowel seksuele, fysieke als psychische grensoverschrijdingen². Het ziet bijvoorbeeld ook toe op pestgedrag van kinderen onderling.

² In het 'Protocol kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag voor de kinderopvang' zijn preventieve maatregelen opgenomen met betrekking tot grensoverschrijdend gedrag door een medewerker (deel 2 van het protocol) en tussen kinderen onderling (deel 3 van het protocol).

- Als er sprake is van dagopvang wordt in het beleid beschreven hoe het vierogenprincipe (zie kader hieronder) wordt toegepast, als onderdeel van het beperken van het risico op grensoverschrijdend gedrag.
- Een plan van aanpak hoe de risico's worden ingeperkt en hoe wordt gehandeld zodra een ongezonde en/of onveilige situatie zich voordoet.
- Indien van toepassing maakt de achterwachting (zie onderstaand kader) onderdeel uit van het veiligheids- en gezondheidsbeleid.
- Hoe het veiligheids- en gezondheidsbeleid inzichtelijk wordt gemaakt voor beroepskrachten, beroepskrachten in opleiding, stagiairs, vrijwilligers en ouders.

Het vierogenprincipe en de achterwachting

Vierogenprincipe

De opvang wordt zodanig georganiseerd dat een beroepskracht, beroepskracht in opleiding, stagiair, vrijwilliger of andere volwassene de werkzaamheden uitsluitend kan verrichten terwijl hij gezien of gehoord kan worden door een andere volwassene. Doel van dit principe is dat het risico op misbruik van kinderen (of andere uitingen van grensoverschrijdend gedrag) wordt beperkt door te voorkomen dat volwassenen zich binnen een kinderdagverblijf of een peuterspeelzaal gedurende langere tijd ongehoord of ongezien kunnen terugtrekken met een kind.

Achterwachting

Indien de beroepskracht-kindratio (bereken op <https://lratio.nl/bkr/#/>) het toelaat dat er slechts één beroepskracht in het kindercentrum aanwezig is, is tevens een volwassene beschikbaar die telefonisch bereikbaar is en die binnen vijftien minuten in het kindercentrum aanwezig kan zijn in geval van een calamiteit. De houder informeert de bij het kindercentrum werkzame personen over de naam en het telefoonnummer van deze persoon.

 Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling en de meldplicht
Iedere kinderopvang is sinds 2013 verplicht te werken met een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Per 2019 geldt dat er in de meldcode een afwegingskader moet zijn opgenomen.

De meldcode moet aan een aantal eisen voldoen. Voor de branche kinderopvang is er een protocol (<https://www.boink.info/stream/protocol-kindermishandeling-en-grensoverschrijdend-gedrag-voor-de-kinderopvang2018definitief.docx>) ontwikkeld met daarin een meldcode en afwegingskader die aan deze eisen voldoet en voor alle kinderopvangorganisaties te gebruiken is (deel 1 van het protocol). In de kinderopvang geldt daarnaast ook een meldplicht in het geval er een vermoeden bestaat van een gewelds- of zedendelict gepleegd door een medewerker. In hetzelfde protocol is ook de meldplicht opgenomen (deel 2 van het protocol).

NB. Het protocol dat speciaal is ontwikkeld voor de branche kinderopvang is niet verplicht, maar het is wel sterk aan te raden om dit binnen de organisatie in te voeren. Het voldoet namelijk aan alle wetgeving en bij de ontwikkeling ervan zijn veel branchepartijen betrokken geweest, waardoor het een breed gedragen document betreft.

Op ieder kindercentrum is tijdens de openingsuren een volwassene aanwezig met een geldig kinder-EHBO-certificaat. Dat zorgt ervoor dat snel en adequaat kan worden gehandeld bij ongevallen.

De regels voor kwalificatie voor kinder-EHBO zijn vastgelegd in een ministeriële regeling. Sommige BHV-opleidingen volstaan ook indien één van de benodigde certificaten er onderdeel van vormen.

De certificaten die gelden als passende kwalificatie voor het verlenen van EHBO aan kinderen zijn vastgelegd in de Regeling Wet kinderopvang (<http://wetten.overheid.nl/BWBR0017252/>).

3. Stabiliteit en maatwerk

Een vertrouwde en veilige omgeving is noodzakelijk voor de ontwikkeling van en het welzijn van het kind. Stabiliteit vanuit het oogpunt van het kind is hierbij van belang. Vaste groepen, vaste gezichten, vaste ruimten en een vast dagritme dragen bij aan een stabiele omgeving.

Vaste gezichten

Voor de stabiliteit is het van belang dat een kind niet te veel verschillende beroepskrachten ziet en zich aan bepaalde personen kan hechten. Hiervoor is het vaste gezichten criterium in wetgeving vastgelegd.

Dit criterium bestond al, maar is als gevolg van IKK aangescherpt voor nuljarige kinderen. Het aantal vaste gezichten voor nuljarigen is maximaal twee, waarvan iedere dag dat het kind wordt opgevangen er minimaal één vast gezicht werkzaam is. Voor oudere kinderen in de dagopvang is het aantal vaste gezichten maximaal drie. Bij baby's van nul jaar is er hierdoor minder wisseling van de aanwezige vaste gezichten dan bij oudere kinderen. Baby's kunnen zich hierdoor beter hechten aan de pedagogisch medewerkers. Naast de vaste gezichten kunnen wel ook andere pedagogisch medewerkers op de groep werkzaam zijn.

Drie-uursregeling en half uursregeling

Bij de inzet van beroepskrachten moet ook rekening worden gehouden met de arbeidsduur (het maximaal aantal uren dat een pedagogisch medewerker op een dag mag of kan werken). De openingstijden van een kinderopvangorganisatie zijn vaak langer dan de gemiddelde arbeidsduur van beroepskrachten. Bovendien moeten zij gedurende de dag pauze kunnen houden. Om deze reden is er in wetgeving vastgelegd dat er onder bepaalde voorwaarden mag worden afgeweken van de beroepskracht-kindratio (bkr). Deze regeling is in 2018 aangepast als gevolg van de Wet IKK.

Indien bij dagopvang per dag ten minste tien aaneengesloten uren opvang wordt geboden, kunnen maximaal drie uren per dag minder beroepskrachten worden ingezet. In het geval van bso mag gedurende de schoolweken maximaal een half uur worden afgeweken van de bkr. Op vrije dagen en in vakantieweken, als de bso de hele dag open is, geldt in de bso ook de drie-uursregeling.

Gedurende de uren dat minder beroepskrachten worden ingezet moet ten minste de helft van het aantal volgens de bkr benodigde beroepskrachten worden ingezet.

De uren die afgeweken worden van de bkr kunnen op de dagen van de week verschillen, maar de afwijkende inzet kan niet per week verschillen. Bijvoorbeeld: iedere maandag wordt er tussen kwart over acht en negen uur afgeweken, tussen één en half drie én tussen kwart over

vijf en zes uur bij een openingstijd van half acht tot half zeven. Dit is iedere maandag hetzelfde. Op de dinsdagen mag op andere tijden worden afgeweken, enz.

Er zijn in de wet geen tijdvakken vastgesteld waarbinnen afwijken van het maximaal aantal kinderen per beroepskracht wel of niet is toegestaan. Die mag de organisatie zelf bepalen en de organisatie moet hierbij rekening houden met het dagritme op de groep of op de locatie. De tijdstippen mogen in totaal alleen niet meer dan drie uur per dag bedragen. Ouders moeten op de hoogte worden gebracht op welke tijden dat het geval is. De tijden waarop wordt afgeweken moeten in het pedagogisch beleidsplan zijn opgenomen.

Op de locatie moet naast een beroepskracht altijd een andere volwassene aanwezig zijn als de drie-uursregeling het toestaat dat er slechts één beroepskracht in het pand aanwezig is.

Eén persoon op de groep: het verschil tussen de drie/half-uursregeling & de achterwachtregeling

Binnen de drie- of half-uursregeling is het mogelijk dat er één beroepskracht op de groep staat. Op dat moment wordt er tijdelijk niet voldaan aan de geldende bkr. Dit is binnen de regeling toegestaan, mits er een andere volwassene aanwezig is in het pand.

Het is ook mogelijk dat er slechts één beroepskracht ingezet hoeft te worden op een groep gezien het aantal aanwezige kinderen (zie hiervoor www.1ratio.nl) en dat er dan ook maar één beroepskracht in het pand aanwezig is. In dat geval geldt de achterwachtregeling en moet er een volwassene beschikbaar zijn die telefonisch bereikbaar is en binnen vijftien minuten in het pand kan zijn in het geval van een calamiteit.

Het aantal kinderen per beroepskracht in het pand bepaalt dus het verschil in het aanwezig óf bereikbaar moeten zijn van een andere volwassene.

In alle gevallen moet voldaan zijn aan het vierogenprincipe in het geval van dagopvang.

Beroepskracht-kindratio (bkr)

Op een groep kinderen moeten voldoende beroepskrachten worden ingezet. Hoeveel beroepskrachten er op een groep moeten worden ingezet hangt af van het aantal kinderen én de leeftijden van deze kinderen.

Het minimaal aantal in te zetten beroepskrachten op een stamgroep wordt afgestemd op het aantal aanwezige kinderen in de stamgroep, waarbij naarmate de kinderen ouder zijn, minder beroepskrachten hoeven te worden ingezet. Hoeveel beroepskrachten er op een groep kinderen minimaal aanwezig moeten zijn is te berekenen via www.1ratio.nl.

Het maximaal aantal baby's van 0 jaar per beroepskracht gaat omlaag. Deze gaat van 1 beroepskracht op 4 nuljarigen naar 1 beroepskracht op 3 nuljarigen. De beroepskracht heeft hierdoor meer tijd en aandacht voor kinderen in het eerste levensjaar. Voor kinderen van 7 jaar en ouder gaat het maximaal aantal kinderen per beroepskracht omhoog. Deze gaat van 1 op 10 kinderen nu naar 1 beroepskracht op 12 kinderen. De wijziging kan gevolg hebben voor

de groepssamenstelling en de groepsgrootte. De norm kan er bijvoorbeeld toe leiden dat er meer beroepskrachten nodig zijn op minder kinderen kunnen worden geplaatst in een verticale groep.

Bovenstaande wijzigingen gaan in op 1 januari 2019.

Stamgroep

Bij dagopvang vindt de opvang plaats in stamgroepen en in het geval van bso in basisgroepen. Een kind wordt opgevangen in één stam-/basisgroep. Met vooraf gegeven schriftelijke toestemming van de ouders kan een kind gedurende een tussen houder en ouders overeengekomen periode worden opgevangen in één andere stam-/basisgroep dan de eigen stam-/basisgroep.

De maximale grootte van de stam-/basisgroep wordt afgestemd op de leeftijd van de kinderen in de stamgroep, waarbij naarmate de kinderen in de groep ouder zijn, de stam-/basisgroep uit meer kinderen mag bestaan. De maximale grootte van de groep kan berekend worden op www.1ratio.nl.

Wanneer een kind (tijdelijk) in twee stamgroepen is geplaatst geldt een uitzondering op de eis voor het maximum aantal vaste gezichten én stamgroepruimtes (zie het kopje hieronder) in het geval van dagopvang.

Ruimte

De binnen- en buitenruimtes waar kinderen verblijven gedurende de tijd dat zij worden opgevangen in de dagopvang en de bso, zijn veilig, toegankelijk en passend ingericht in overeenstemming met het aantal en de leeftijd van de op te vangen kinderen.

In de dagopvang geldt dat elke stamgroep moet beschikken over een afzonderlijke vaste stamgroepruimte. Een kind maakt gedurende de week gebruik van ten hoogste twee verschillende stamgroepruimtes. Voor activiteiten geldt een uitzondering.

De volgende eisen worden aan ruimtes in kindercentra gesteld:

- Er is ten minste 3,5 m² binnenspeelruimte per in het kindercentrum aanwezig kind.
- In het geval van dagopvang: passend voor spelactiviteiten ingerichte binnenruimtes buiten de stamgroepruimte worden naar evenredigheid aan de groepen van het kindercentrum toebedeeld.
- Er is ten minste 3 m² vaste buitenspeelruimte per in het kindercentrum aanwezig kind. De buitenspeelruimte is voor kinderen in de leeftijd tot twee jaar aangrenzend aan het kindercentrum. Voor kinderen van twee jaar of ouder in de dagopvang is de buitenspeelruimte bij voorkeur aangrenzend aan het kindercentrum, maar in ieder geval aangrenzend aan het gebouw waarin het kindercentrum is gevestigd. Voor bso geldt dat de buitenruimte in ieder geval in de directe nabijheid van het kindercentrum, voor kinderen toegankelijk en veilig bereikbaar moet zijn.
- In het geval van dagopvang: er is voor kinderen tot de leeftijd van anderhalf jaar een op het aantal aanwezige kinderen afgestemde, afzonderlijke slaapruiimte.

4. Kinderopvang is een vak

Kwalitatief goede kinderopvang valt of staat met de kwaliteit van de beroepskrachten. Ontwikkelingsgericht werken met kinderen vraagt veel kennis en vaardigheden. Beroepskrachten moeten daarom over een passende opleiding beschikken. Welke opleidingen geschikt bevonden zijn is geregeld in de cao kinderopvang (<https://www.fcb.nl/caokinderopvang>). Daarnaast gelden er een aantal nieuwe eisen als gevolg van de Wet IKK. Deze worden hieronder beschreven³.

Pedagogisch beleidsmedewerker (per 2019)

Het is belangrijk dat kinderopvangorganisaties pedagogische kennis in huis hebben. Om deze reden wordt per 2019 de pedagogisch beleidsmedewerker/coach geïntroduceerd.

Iedere kinderopvangorganisatie moet vanaf 2019 een pedagogisch beleidsmedewerker hebben met een opleiding op minimaal hbo-niveau én gericht op pedagogiek (zie ook onderstaand kader).

Een pedagogisch beleidsmedewerker coacht de beroepskrachten bij de dagelijkse werkzaamheden. Iedere beroepskracht wordt jaarlijks gecoacht. Daarnaast houdt de pedagogisch beleidsmedewerker zich ook bezig met het pedagogisch beleid en de pedagogische werkwijze. Hiermee wordt al het beleid dat raakt aan de pedagogische praktijk bedoeld.

Het minimale aantal uur inzet van de pedagogisch beleidsmedewerker op jaarbasis is afhankelijk van het aantal fte aan beroepskrachten en het aantal kindercentra. Dat kan als volgt worden berekend:

$(50 \text{ uur} \times \text{het aantal kindercentra}) + (10 \text{ uur} \times \text{aantal fte beroepskrachten})$. Er is gekozen voor een jaarnorm zodat kinderopvangorganisaties zelf kunnen bepalen wanneer de pedagogisch beleidsmedewerker wordt ingezet. Er is een online rekentool (<https://www.1ratio.nl/rpb/#/>) beschikbaar om de minimale inzet van de pedagogisch beleidsmedewerker via te berekenen.

Scholing pedagogisch beleidsmedewerker

Om te weten wat benodigde en gewenste opleidingen zijn en welke ervaring nodig is om de rol van pedagogisch beleidsmedewerker goed te kunnen vervullen, hebben de werkgroepen 'Sociaal Werk' en 'Kinderopvang' samen de kwalificatie-eis voor pedagogisch beleidsmedewerker/coach opgesteld. Tevens hebben cao-partijen scholingsaanbod vastgesteld.

Meer informatie over de scholing van de pedagogisch beleidsmedewerker staat op <https://www.fcb.nl/caos/cao-kinderopvang-1/pedagogisch-beleidsmedewerkercoach>.

³ Niet alle eisen binnen deze pijler zijn volledig vastgelegd in wetgeving. In sommige gevallen wordt verwezen naar de cao.

Taalniveau

Het taalniveau van de beroepskracht is belangrijk voor de taalontwikkeling van kinderen. Een taalrijke omgeving is hierbij cruciaal.

Beroepskrachten moeten daarom minimaal niveau 3F of B2 voor mondelinge taalvaardigheid hebben. Hiervoor wordt een ingroeimodel gehanteerd. Het minimum taalniveau voor de beroepskracht geldt per 1 januari 2023. Er is voor deze ruime invoeringstermijn is gekozen zodat kinderopvangorganisaties voldoende tijd hebben om alle beroepskrachten te toetsen en eventueel scholing te bieden. Ook hebben opleidingen voor de kinderopvang nu de gelegenheid om het hogere taalniveau te verweven in de opleidingsstructuur. Ook invalkrachten en beroepskrachten op tijdelijke basis moeten per 1 januari 2023 aan deze kwalificatie-eis voldoen.

Inzet vrijwilligers

In de bso en het voormalig peuterspeelzaalwerk konden tot 2018 in bepaalde omstandigheden een vrijwilliger formatief worden ingezet op een groep kinderen. Dit is nu niet meer mogelijk.

Vrijwilligers tellen niet mee als beroepskracht als het gaat om de berekening van het maximaal aantal kinderen per beroepskracht (de beroepskracht-kindratio). Wel kunnen vrijwilligers een rol spelen als extra ondersteuner.

Inzet beroepskrachten in opleiding

Beroepskrachten in opleiding moeten begeleid worden tijdens het werken op de groep. Het is daarom van belang dat zij beperkt worden ingezet binnen de beroepskracht-kindratio. Op deze manier is er voldoende tijd voor goede begeleiding en kunnen beroepskrachten in opleiding praktijkervaring opdoen.

Bij de inzet van beroepskrachten in opleiding en betaald ingezette stagiairs wordt rekening gehouden met de opleidingsfase waarin zij zich op dat moment bevinden. Deze inzet mag ook niet meer dan 33% van de totaal benodigde formatie op het kindercentrum zijn. Om voldoende tijd en capaciteit te hebben om hen te kunnen begeleiden wordt de inzet van stagiaires en medewerkers die nog niet voldoen aan de opleidingseisen voor beroepskrachten als gevolg van de Wet IKK verminderd. De inzet van beroepskrachten in opleiding is geregeld in de cao kinderopvang (<https://www.fcb.nl/caokinderopvang>).

Kwalificaties en vakmanschap

Deze pijler heet 'Kinderopvang is een vak'. De ontwikkeling van beroepskrachten is hierbij cruciaal. De kinderopvang professionaliseert zich door hier de aandacht op te vestigen.

Kinderopvangorganisaties moeten een opleidingsplan voor de opleiding en ontwikkeling van hun beroepskrachten hebben. Alle beroepskrachten die met baby's werken worden specifiek geschoold in de ontwikkeling en behoeftes van baby's. Er geldt hiervoor een ingroeiperiode

van vijf jaar (vanaf 2018). Ook voor invalkrachten en beroepskrachten op tijdelijke basis moet er per 1 januari 2023 een scholingsplan zijn.

NB. Hier wordt momenteel nog aan gewerkt door cao-partijen (zie ook onderstaand kader):

- *Er wordt bekeken of de kwalificaties voor de bso moeten worden uitgebreid met bepaalde expertises.*
- *Er wordt gewerkt aan een landelijk systeem van permanente scholing.*

Uit het onderhandelingsresultaat CAO kinderopvang 2018-2019

Modernisering kwalificatie-eisen

“De cao-partijen hebben in de werkgroep ‘Toekomst Kwalificatie-eis’ een aantal jaar gewerkt aan de modernisering van de kwalificatie-eis voor een beroepskracht. Dit omdat de huidige diplomalijst niet actueel genoeg meer is en inhoudelijk onvoldoende aansluit bij wat relevante competenties zijn voor de functie van pedagogisch medewerker. Deze modernisering is nu afgerond en zal met deze nieuwe cao in het functieboek verwerkt worden. Voor zittend personeel komt er een overgangsregeling. En voor diegene die niet voldoet aan de kwalificatie-eis en ook niet aan de criteria van de overgangsregeling kan (net als voorheen) een gelijkstellingsverzoek worden ingediend. Daarvoor wordt het instrumentarium van de gelijkstellingscommissie uitgebreid.”

Scholing

“Cao partijen hechten waarde aan kwaliteitsverbetering van de kinderopvang. Voor kwaliteit in de kinderopvang is het van belang dat medewerkers zich continu blijven scholen. Partijen willen ten behoeve van het verbeteren van de kwaliteit van de kinderopvang onderzoek doen naar de mogelijkheden van bovenwettelijke scholing en de mogelijkheid om hierbij een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor werkgevers en medewerkers te realiseren. De vorm waarin de scholing een plaats kan krijgen in de cao en het beschikbare budget zullen cao partijen gedurende de looptijd van de cao in werkgroepverband nader bespreken. Bij deze uitwerking wordt, in relatie tot het verbeteren van de kwaliteit van de kinderopvang, tevens aandacht besteed aan vitaliteit en duurzame inzetbaarheid. De uitkomst van het onderzoek zal onderdeel zijn van de volgende cao-onderhandelingen.”

Meer lezen over kwaliteit in de kinderopvang

- ✓ [Brochure Pedagogische kwaliteit](#) en de hierbij behorende [brochure Opendeurenbeleid](#)
- ✓ [Brochure de Oudercommissie en de Pedagogische Kwaliteit](#)
- ✓ [Opvoeden op het kinderdagverblijf](#)
- ✓ Pedagogisch Kaders [0-4](#), [4-13](#), [Samen verschillend](#) en [Lerenderwijs](#)
- ✓ Het [Pedagogisch Curriculum](#)
- ✓ [Ieder kind een eigen verhaal](#)
- ✓ [BSO doe je zo!](#)
- ✓ [De NCKO-Kwaliteitsmonitor](#) en de [Kwaliteitsmonitor BSO](#)
- ✓ [Monitor LKK](#)

Meer over IKK

Meer informatie over de wetswijzigingen is te lezen op:

- ✓ www.veranderingenkinderopvang.nl & in:
- ✓ [het overzicht maatregelen Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang \(IKK\) 2019 - 2023](#)